

bonitas puenit. ergo pueniēter boni ex gñe dici pñt.
Respondeo dñm q̄ sicut. Diony. dicit. 4° ca. cell.
 ierar. in substantijs oib⁹ inueniē esse
 tia: virtus et opatio: bon⁹ at talis ē ordo q̄ virtus ab esse
 tia et opatio a virtute pcedit: et q̄ a bono pcedit non
 pōt ēē nisi bonū. iō sicut eētia et virt⁹ bōa sunt: ita et ope
 ratio fin q̄ a virtute agentis pcedit: sed q̄ virt⁹ in volūta
 rie agētib⁹ ad multa se hz. iō actio ex virtute agentis de
 terminatiōem nō hz: sed p̄pria determinatio act⁹ est ex
 obto. vñ si obm sit p̄portionatū actu ex ipso obto q̄dam
 vltiorē bonitatē recipiet: et q̄ p̄pria determinatio: qua
 aliquid determinat est determinatio per formas gñis. iō
 hō actus ex determinatiōe obti bonitatē habētes dicūt
 boni ex gñe: sed q̄ actū aliquem circa idē obm contingit
 diuersimode se hēre. iō adhuc act⁹ ex obto determinatus
 ē vltorius determinabilis per alias circūstātias que si cō
 ueniētes fuerint ex eis q̄dā vltiorē bonitatē recipiet.
 et dicet bon⁹ ex circūstātis q̄sq̄ pueniatur ad p̄fectam
 bonitatē act⁹ que ē p̄ informatiōem bñt⁹. et tūc dicet bon⁹
 nū virtutis. sic q̄ p̄ rō distinctiōis bonitatis actuum que
 in lra ponit⁹: et quō be bonitates adinuicē se hēant. p̄ima
 n. bōitas q̄ ē ex eētia act⁹ cōis ē oibus actib⁹. vñdē ipa
 subternit oib⁹ alijs bonitatib⁹ iter q̄s p̄ superuenit sibi
 bonitas: q̄ ē ex debita mā sup quā itez inducit alia boni
 tas que ē ex fine et alijs circūstātis et ex forma bñtus. et se
 cūda bonitate subtracta nō p̄t ēē 3°. s3 tñ posita scōa: non
 necio 3° ponitur: et iō p̄tingit actum hēre bonitatē ex mā: et
 tñ eū male fieri p̄p̄ indebitas circūstātias.

Ad primum q̄ dōz: q̄ illa bōitas q̄ ē ex gñe ma
 net in actu q̄tūcūq̄ p̄ alias circū
 stātias indebitas deordiet: sicut ē q̄tūcūq̄ ab aīa tolla
 tur grā remāet in ea bonitas nāe. vñ nō dī act⁹ q̄ ē bon⁹
 ex gñe male fieri: q̄ p̄uef ab eo bonitas sui gñis. s3 p̄uef
 bonitate circūstātiaz. **Ad 2°** dñm: q̄ vñ⁹ defcūs suffi
 cit ad B q̄ malū aliqd ēē dicat: s3 nō vna p̄fectio sufficit
 ad B q̄ simplr sit bonū: q̄ bonū p̄tingit ex vna et p̄fca cā: s3
 malū ex p̄ricularib⁹ defcīb⁹: vt Diony. dicit: et iō illud q̄ ē
 bonū ex gñe nō ē neciuz q̄ simplr sit bonū: s3 p̄t male fie
 ri. q̄d at ē malū ex gñe simplr ē malū: nec bonū fieri pōt.
Ad 3° dōz: q̄ sic gen⁹ determinat p̄ spēm: ita ēt bonū in
 gñe determinat p̄ bonitatē q̄ ē ex fine et ex alijs circūstan
 tijs: et iō illud bonū q̄d ē ex fine et circūstātis: rñdet bono
 q̄d ē ex gñe sic spēs gñi. vñ et ei⁹ p̄dicatōez recipi: pasce
 re. n. cūriētē p̄p̄ deū ē pascere cūriētē: s3 nō p̄uertitur.
Ad 4° dñm: q̄ ē duplex mā: ex q̄ vel in q̄: et mā circa
 quā. et p̄mo mā deā nō incidit in idē cū fine: s3 scōo mō ē
 idē cū fine: q̄ obm finis act⁹ ē. **Ad q̄ntū dñm:** q̄ actus
 alijs hz duplicē finē. s. p̄ximū finē q̄ ē obm ei⁹: et remo
 tū quē agēs intēdit. et iō cū bonū ex fine distinguit⁹ hō bo
 nū ex gñe itelligit de fine remoto quē agēs intēdit.

Expositio textus.

Stas penas pauci rē⁹ Rōnē hui⁹
 reddit p̄hs in . 9. etbi.
 q̄ nā intellectualis q̄ suis bonis p̄ hō dīstini
 tur occulta ē: s3 nā exterior magis appet. vñ
 magis ē credēdū sensibilib⁹ hōib⁹ se cē p̄ q̄d
 sunt p̄p̄ nām sensibilib⁹ q̄ p̄ nām intellectuāle: et B iō quia
 q̄d nocet eis fin intellectuāle nām nō reputāt penā: sed
 solū q̄ nocet fin nām exteriorē eis notā: q̄uis ecōtrario
 sit s3 rei vitatē. Media q̄ sūt et p̄ctā sūt rē⁹ Intelligēdū
 ē de his q̄ sūt in gñe culpe als falsum eēt: q̄ q̄dā sūt tātū
 mō pene: et nullo mō culpe. (pōit de⁹ offendiculus rē⁹)
 Dū. s. p̄dimēta p̄cti nō subtrahit. (Nō tñ pōt dici pena
 p̄cti rē⁹). s. a lteritis. q̄ illa p̄ea que segit eiūsdē p̄cti pena
 ē q̄d eā effecit. (Nec tñ iōtū p̄ctā sūt rē⁹) Quia peccata

sūt aliqd inq̄tū a volūrate pcedūt: sed pena peccata fi
 unt fm illud q̄d inuenit i eis aliquid volūtatī repugnās
 vt deū ē. (Vl de hoie s3 statū libe. ar) Ita solo nō videt⁹
 pueniēs: q̄ p̄cepta legis hōi post p̄cti data sunt de q̄b⁹
 Hieronimus locutus est.

**Alioz ponit sniam q̄ dicūt malos act⁹ nullo
 modo esse a deo: necesse bonos siue i eo q̄ sūt:
 siue a lio modo.** **Distin.** XXXVI.

Sunt at et alij plurimi longe alr de
 p̄ctō et de actu sentiētes. asserūt. n.
 volūtatē malā et actū malū p̄ctā eē
 et nulla rōne bonā: nec fm aliquaz
 rōnē ex deo auctore eē: q̄ sine deo
 sūt: sine eo nāq̄ vt ait euāgelista: Scm ē nihil
 .i. p̄ctm q̄d dī eē nihil: nō q̄ nō sit actio praua
 vel mala volūtas: q̄ aliqd ē: s3 q̄ a hō eē separat
 hoies et ad malū trahit: et sic ad nō eē deducit.
 Qui. n. a sūmi bōi p̄cipariōe recedūt: q̄d solū
 hē ac p̄p̄rie ē: merito nō eē dicūt. Iōq̄ aug. di
 cit sup Jo. p̄ctm nihil eē: nihilq̄ fieri hoies cū
 peccāt: hac igi rōne astruūt nihil eē: q̄ a hō eē
 hoiez elōgat volūtatēq̄ malā atq̄ actiōez siue
 locutiōem malā p̄ctm eē dñt. q̄ p̄uaricatio et
 inobediētia hec sūt: et hō legē dei sūt: q̄ tñ sūt. s3
 ab hoie vñ a diabolo: nō a deo. Nullaten⁹ enī a
 deo hec eē dñt: siue inq̄tū sūt: siue alio modo.

**Qualr determinent hōba aug. p̄missa: q̄b⁹
 air: oē q̄d ē inq̄tum est bonum eē.**

Illa quoq̄ aug. hōba q̄b⁹ dīc. Qē q̄d
 ē inq̄tū ē: bonū eē: et deū hēre auctore
 de naturis siue de subijs tñ accipien
 da for: tradūt. Sube hō nomie atq̄
 nāe dñt significari subas ipas: et ea q̄ nālī bñt.
 .i. q̄ p̄creta sūt eis: sicut aīa nālī hz intellēm et
 igeniū et volūtatē: et hōi: q̄d ex hōbis atq̄. p̄
 missis colligit: vt bonū boiem appellat bonaz
 naturā: et malū hoiez malā naturā. fm hāc igi
 assertiōem vñ acceptiōem mali act⁹ nō sunt na
 ture vñ sube: nec ēt boni act⁹. Qd vñq̄ aug. vñ
 inuere i lib. retrac. distinguēs iter subas siue na
 turas: et bōas actiōes siue malas. Alperies enī
 q̄no intelligēdū sūt: q̄dā in lib. de hā reli. ab eo
 traditū: air: hoc de subijs atq̄ naturis dictuz ē.
 Inde. n. disputabāt nō d bōis actiōib⁹ atq̄ pec
 catis. apte h vñ diuidere inter nās siue subas et
 actiōes siue p̄ctā. iōq̄ asserūt p̄fati doctores
 actiōes iteriores vñ exteriores nō eē nās: vñ sub
 stātias: q̄ si male sūt p̄ctā sūt: neq̄ a deo sunt.
 Qd hō mali act⁹ nō sint nāe. aug. vñ notare in
 pria rñsione h pelagiōes ita dicēs. Q̄ pa diabo
 li q̄ vicia dicūt: act⁹ sūt: nō res. Idē i q̄rra. Qē
 malū nā nō ē. s3 act⁹ accūs alicui dīctū boni: q̄
 obxē q̄d natura nō ē de⁹ nō fecit. q̄ natura ē oē

qđ fecit. Idē oē quod natura bonus est: deus ex nihilo fecit non diabolus.

C Secū dū hos res aliquę sunt que a deo nō sūt quibus homines mali sunt.

Ex quo colligit res aliq̃s eē q̃ a deo nō sūt: eisq̃ boies mali sūt: qđ nihilomi- nus ⁊ ipi pcedūt iniretes ex ver. aug. supi^o positis. q̃ in ench. determinās il- la xba pphē. De his q̃ dicūt malū bonū. dicit de ipis reb^o qđ boies mali sūt: nō d̃ hoib^o hoc eē intelligēdū. Sūt q̃ aliq̃ res qđ boies mali sūt. Id at quo hō sit deterior a deo non ē: qz vt ait aug. i lib. lxxiij q̃sti. deo auctore nō sit hō d̃e- rior: non ē igr auctor de^o rez qđ hō sit deteri- or: aut sūt aliq̃ res: vt dcm ē qđ boies mali fi- ant. Sūt et q̃ aliq̃ res q̃ a deo non sunt: qz pctā ipe sūt. lōq̃ scriptura i p̃lib^o p̃staf locis: deū nō eē auctore maloz. i. coz q̃ pctā sunt.

Ex pte hoz p̃misse opponit snie in illo xbo: deus auctor malorum non est.

In hoc at xbo supioz snie recte op- ponit q̃ dicit deū nō eē auctore eozū q̃ mala sūt inq̃stū mala sūt. s̃ inquan- tū sūt: ⁊ inquantū mala sūt: dicunt ea nihil eē: qđ igr mirū: si de^o d̃ nō eē auctor eozū inquantū nihil sūt: cūyl nullus auctor existerē q̃- at. Ideoq̃ cū d̃ de^o auctor eē oium q̃ sunt bo- noz isti subintelligi volūt. Bōa at illa dicit eē q̃ naturalr sūt. ea xō naturalr dicit eē: nō solū q̃ substantie sūt vl̃ p̃creta substantijs: q̃l̃ supra ac- ceperūt: s̃ oia q̃ naturā nō p̃uāt bono: ⁊ ita s̃z eodē multiplex i scripturis fit intelligētia: vbi d̃ nā sine de subijs vel de his q̃ naturalr sūt: p̃mo occurrit. s̃ sup illū locū psal. nō ē d̃ sba. ita aug. de suba differuit: vt p̃misse snie videat p̃sentire dicēs. Sba intelligit illud qđ sum^o: q̃cqd sum^o bō: pec^o: terra: sol: oia ista sbe sūt eo ipo quo s̃ nature ipe sube dicūt. Nā q̃ nulla ē suba nihil oio ē. suba q̃ ē aliqd eē: de^o fec̃ boiem subaz. s̃ p̃inigratē lapsus ē hō a suba in q̃ fec̃s ē. Iniqui- tas q̃ppe ipa suba nō ē. Nō. n. iniquitas ē natura quā formauit de^o: s̃ iniquitas ē p̃uersio quā fecit hō. nature oēs p̃ ipm̃ facte sūt. Iniquitas p̃ipsuz scā nō ē. qz iniquitas nō ē suba. in illo aut̃ hymno triū p̃ueroz vniuersa creatura laudās deū p̃me- morat. Laudat. n. oia deū: s̃ q̃ fec̃ de^o. laudat ibi serps deū: s̃ nō auaritia: oia reptilia ibi no- minata sūt: s̃ nō aliq̃ vicia. Vicia. n. ex nobis ⁊ ex nra volūtate bēn^o: ⁊ vicia nō sūt substantie. Intēdāt ex his xbis diligēter p̃missaz assero- res sniaz: ⁊ p̃cipe poterūt rōem ⁊ cām dēozū: vbi scriptura d̃ nā vl̃ suba mentionē fac̃. Illaz

xō sniaz iudiciū p̃ndētis lectoris: cui vtriusq̃ snie noticiā plenarie d̃im^o: arbitrio relinqm^o ad ea q̃ adhuc nob̃ sup̃sint tractāda festinātes.

C Oz de pctō: nō de pena intelligit: cūz d̃ deus non eē auctor mali.

Am igr in hoc oēs p̃sentiat catholi- ci tractatores. s. q̃ deus non ē auctor maloz: cauēdū ē tñ maloz noie p̃eas sic pctā g̃nalr inclndas. Penarū. n. de auctor ē: sic ipse per ppham ait. Nō ē malū in ciuitate qđ d̃ns nō fecerit. Idē alibi ex p̃sōa sua ait. Ego sum de^o creās malū: ⁊ faciēs bo- nū. Ecce hic d̃ creasse ⁊ fecisse malum: s̃z ma- li noie pena intelligit: nō pctm̃. sic econuerso cū d̃. De^o nō ē auctor maloz: noie mali pecca- ra intelligit. Ideoq̃ aug. q̃ dixerat in li. lxxiij. q̃stionū. q̃ de^o auctor mali nō sit. i. p̃sō li. retra- ctationū quō id intelligēdū sit apit dicēs. Viden- dū ē ne male intelligat qđ dixi: de^o auctor mali nō ē: q̃ ⁊ oium q̃ sūt auctor ē: qz inq̃stū sunt itā tū bōa sunt: ⁊ ne hic putet: nō ab illo esse penā malorum: que vtriq̃ maloz est his q̃ puniūtur. S̃z hoc ita dixi sic dcm̃ est. De^o mortem non fecit cūz alibi scriptū sit mors ⁊ vita a d̃no est. maloz igr pena: q̃ a deo est: malū est quidem malis: s̃ in bonis dei opibus est: qm̃ iustus ē: vt mali puniātur: ⁊ vtriq̃ bonū est oē qđ iustus est. Sic q̃ d̃ de^o nō fecisse mortē. qz non fecit illō p̃ quo mors ifligit. i. pctm̃. Audisti lector cām dictoz: ex q̃ intelligentia sana forma^o: cūz d̃. De^o nō ē auctor mali. ⁊ de^o mortē nō fecit.

C Diuisio textus.

Istq̃ tractauit illā opinionē q̃ p̃debat act^o pe ci- caroz inq̃stuz sūt bonos eē ⁊ a deo. i. hac disti. p̃sequit aliā opinionē oppositā que p̃oit eos nullo mō a deo eē. Et diuidit in ptes duas. In p̃ia p̃seg̃ istā opinionē q̃tū ad B in quo a p̃cedenti differt. In scda determinat qđdā i quo abe opinionēs cō- ueniūt. q̃. s. de^o: q̃uis nō sit actor maloz que sūt culpe: ē tñ actor p̃eaz ibi (Lū igr oēs i B p̃sentiat rē.) **C** Circa p̃- mū tria fac̃. p̃io narrat eoz opinionē. 2° p̃oit r̃siones eoz ad rōes qđ alia opinio initebat. ibi (Illa q̃q̃ aug. vba rē.) 3° p̃oit rōes ad ipugnandū p̃dictā opinionem: ibi (Ex q̃ colligit res aliq̃s rē.) Et circa B tria facit. p̃i- mo ponit rōes p̃ primā opinionē. 2° ex dictis p̃cludit qđdā quo ista opinio innuit ⁊ obiectōes que possēt fieri. ibi. (Iōq̃ cū d̃ de^o eē rē.) 3° vtriusq̃ opinionis iudiciū lectori relinqt. ibi (Intēdāt diligēter rē.) p̃ia diuidit i duas fm̃ duas rōes. 2° incipit ibi (In h̃ autem verba superiorum finez rē) **Questio** I.

Ic ē triplex questio. p̃ima de exi- stentia pcti. scda de cau- sa ei^o. 3° de cā pene. **C** Circa primū duo q̃rū- tur. p̃imo vtr̃ pctm̃ sit suba vel natura aut res quedā. scdo vtrum oē quod est quocūq̃ modo sit adeo sit.

Utrum pectū sit substantia vel natura quedā. I.

Ad primū sic pcedit. vñ q pectū nō sit substantia vñ nā. nīl. n. exīstēs in altero sic in subro: suba est vt p diffōnem sube p3: s3 pectū quocūq; mō sumat in peccāre ē: sic in subro. g nō ē suba vel nā. ¶ P. pectū maluz quoddā ē. sed Diony. 4. ca. de di. no. probat q malum nō ē neq; in vñ nā neq; in pticulari. g pectū nō est nā qdaz. ¶ P. qd corūpit nām nō vñ ēē nā: sed pectū nām corūpit: vt supra hitum est: g pectū nō ē nā. ¶ P. a formali pncipio res in spēm trahitur: cū igr ens dicatur ēē res vñ nā fm q ad aliquā spēm determinatū ē: vt Aug. dicit i pncipio sue metaph. vñ q id qd caret pncipio formali res vel nā dici nō possit: sed dī pectū per priuationem forme. ē enī priuatio modi spēm: t ordinis: vt Aug. dicit. ergo peccatus res vel nā dici nō pōt. ¶ P. ois res vel nā ordinē aliqūē h3 in vniuerso: sed ex hoc aliqd dī pectū: qz inordinatum ē. g pectū nō ē res vel natura.

Sed cōtra. Quicqd ē in aliq. io. predicamētōuz ē res vñ nā: s3 pectā in aliquo genere collo catur: qz hitus pectōz in genere qlitatis sūt: t act⁹ pectōz in genere actionis. ergo pectā res vñ nā ē qdā sūt. ¶ P. cō traria in idē gen⁹ reducūt: s3 pectū vtuti dīat: cū igr vñ sit in genere rei t nāe: vñ q pectū res qdā vel natura sit.

Respondeo dōm: q suba duplr dī: vt ex. 3. meta. p3. Vno enī mō dī suba fm qd signi ficat rōnē pmi predicamēti: t hoc ē vel forma vel mā vñ ppositū qd p se i gñe ē: alio mō dī suba illud qd signat qd i oib⁹ reb⁹: sicut dicim⁹ q diffinitio signat rei s3 az: t hoc mō gēqd positū ē dī in quocūq; gñe sit suba ē vel subam h3: sic enī suba pro eēntia sumit. Prio ergo mō accipien do subam nullo mō dubius ē pectā subas non ēē: qz nec ē vtutes sube s3 mō sūt: cū in gñe sube nō sint neq; sicut pncipia neq; pncipiat: s3 scdo mō accipiendo subaz pōt ēē dubiū vñ pectū suba sit: eo q in actu pecti duo ē confide rare. s. ipm actū g eēntia qdā ē in eo q act⁹ ē: t sic pculdu bio suba ē: vel ēt ipam priuationem ordinis p quā malus ē: t qz priuatiōes eēntiā nō hñt. ideo ex pte ista pectū s3a nō ē: t qz pectū dī pectū fm q priuatus ē debito ordine. ideo pectū absolute loquēdo dī suba non ēē: s3 tñ in qstū actus ē suba ē. Silr ēt nomē nāe multiplr dī: vt Boetius in lib. de duab⁹ naturis t vna pērdā xpi dicit. Prio enī modo dī nā fm q cōiter ad oia entia se h3 put nā diffinitur oē id quod intellectu quoquo modo capi pōt. Scdo mō put tñ substantiis puenit: t sic nā dī ēē quod agere vel pati pōt. Tertio mō dī nā quod ē pncipium mot⁹ vel getis in eis in quibus per se ē: t nō fm acciis. Quarto mō vñ qd qz iformāspecificā dīa dī nā. Scdo igr: t tertio modo pectā nā dici nō pōt: qz in gñe sube non sūt: vt dictum est: neq; itez pncipium mot⁹ sūt: s3 poti⁹ motus vel actiōes quedā. Et qd plus ē ēt tertio modo accipiendo nām: nec fm nām dici pōt: qz pectū in nulla re accidit nisi fm recessum ab eo qd nāliter sibi inest. vñ t pectū hois ē per recessum a rectitudine rōnis: que nāliter hoī puenit: sed pmo modo t quarto quodā modo pōt dici nā pectū: t quodā modo nō: qz fm q actus qdā: est ens quoddā quod itel lectu capi pōt: t aliqua dīa ad spēm determinatur: s3 in quātum rōnē pecti h3 ex priuatione rectitudinis neq; ens est neq; dīam h3: sed per priuationem debite forme dī. Similiter autē t nomē rei duplr sumitur: simplr enī dī res qd h3 ēē ratū t firmū in nā: t dī res hoc modo accep to noie rei fm q h3 quiditatem vñ eēntiam quandā. ens vero fm q h3 ēē: vt dicit Aug. distinguens entis t rei si gnificatiōem. Sed qz res per eēntiam suā cognoscibilis ē: transumptū est nomē rei ad oē id quod in cogitatione

vel intellectu cadere pōt fm q res a reoz reris dī: t per hunc modū dicūt res rōnis que in nā ratū ēē nō hñt fm que modū etiā negationes t priuatiōes res dici possūt: sic t entia rōnis dicūt: vt cōmētator i qrtō meta. dicit. Prio g modo sumēdo nomē rei: pectū in quātum ē act⁹ est res qdā. sed in qstū peccatum ē ex priuatiōe ordinis debiti nō est res qdā. sed priuatio: priuatio at res nāe non est: s3 rōnis tñ: vñ scdo modo accipiēdo rem quātū ad vtrūq; pectū res ē. s. t in qstū est actus t in qstū priuationi suby.

Ad primū g dōm q illa obiectio pcedit (citur. de suba fm q signat rem pmi predica mēti: t hoc mō sumēdo subam pectū nullo modo suba ē. ¶ Ad scdm dōm q ēē in nā aliquid dī duplr vñ sicut p3 nāe siue aliqd aliud ad perfectiōem nāe pertīnēs: t hoc mō malū nō ē in nā neq; vñ neq; pticulari. Vel potest i telligi aliqd esse in natura sicut in subo: t hoc mō op3 q subm h3 priuatiōis q malū est nā qdā sit: vt hoc mō ma lum in nā ēē dicatur. t ideo op3 actū illum in quo defor mitas fundatur sicut in subo nām quādā ēē. ¶ Ad 3^m dōm: q illud quod nām vñ corūpit pōt ēē natura alte rius: sicut nā ignis corūpit naturā aque. vñdē nō ē incō ueniēs: vt act⁹ quonā hois corūpitur natura alteri aia lis perficiat. aliqd enī est vituperabile i hoie quod ē lau dabile in leone vel cane. t ideo nō est incōueniēs vt act⁹ ille nā aliqua ponatur: vel ēt fm naturā: nō qdem homi nis: sed alteri. ¶ Ad qrtū ergo dōm: q quis priuatio ne qua pectū malum dī puetur forma per quā act⁹ in ge nere moris bonitatē h3: nō tñ priuatur forma illa p quā in gñe actus remanet. t iō fm illaz formā res dici pōt in quātū actus ē res qdaz. Itēz ēt illa priuatio accipitur vt forma ei⁹ fm q in cōsideratiōem rōnis venit. t iō ex pte priuationis pōt dici res fm q res a reoz reris dicitur.

¶ Ad qntū dōm: q impole ē aliquā rem ēē q omni ordie restituatur. Vnde t in ipo actu pecti vt res qdā ē rema net ordo aliq; t ad gentē t ad finē aliqūē intentū ab agē te qd est extrinātū bonum: quis priuet ordo a fine debi to quā ēt inordinatiōem de⁹ inordinatā nō relinqt: sed per penā ordinat.

Utrum omne ens sit a deo.

II.

Ad secundū sic pceditur. vñ q nō oē ens a deo sit. verū enī t ens cōuertitū: sed aliqūē peccare ē ve rū: quod nō ē a deo. ergo nō oē qd est a deo est ¶ P. gēqd est a deo per verbū factum est: sed forma hois in ydolo nō ē scā per verbū. vt Aug. dicit: t tñ forma hominis i ydolo ens quoddā est. ergo nō omne ens a deo est. ¶ P. de quocūq; vere potest dici q est: ipm est ens: sed verum ē dicere deformitates peccati ēē. ergo deformitas pecti est ens: sed deformitas pecti non est a deo. ergo non omne ens est a deo. ¶ P. omne quod est a deo in aliquo silitudinē ei⁹ retinet: qz vt Diony. dicit se cūdo ca. de di. no. Causata hñt cāp suarū contigētes ima gines: sed qdā sunt que hoīem dissimilem deo reddūt. ergo non oē qd ē a deo est. ¶ P. cuiuscūq; agentis ope ratio reducitur in aliqd aliud agēs sicut i causaz: illd nō est agens per seipm: sed qdā sunt q p seipsa agūt: que. s. dñm suoz actuum hñt: vt agentia a pposito. g opera tiones eozum non reducuntur in agēs aliud prius eis: sicut in cām. sed operationes ille entia quedam sunt. er go nō oia entia sunt a deo cāta.

Sed contra Boetius dicit i libro d hebdom. q res alie dicūtur bone in qstū a prio t summo bono sunt: qd deus est: qd ergo a deo non ē bo nū nō ē: si ergo aliqod ens sit qd a deo nō est: illud oīo bonū non erit. sed qd ē oīo carens bonitate. est summū

malum. ergo erit ponere sumū malū: ita erunt pncipia pma. ¶ **P.** oē ens qd nō hz cām ipm ē pnum simplr: ē cā tū: sed hoc ē impole ēē nisi vnu. ergo oē aliud ens cāz hz: sed qd ē cātum per opatiōem cause sue in eē produ ctum ē: aut ergo illa cā ē causa pma: aut causa secunda: si ē cā pma nō habēs aliam cām. talis cā solus deus est. er go hoc ens de quo loquitur erit a deo. Si aut ē causa se cūda. ergo causa pma vebēmētī agit in cātū ei? qd ipsa met agat in illud. ergo oē ens a cā pma pcederet qd de? ē.

Respondeo dōm: qd ens inuenit in pluribus fm pus r posterius. Illud tñ verissime r pmo dī ens cuius eē ē ipz qd ē: qz eē eius nō ē receptus: sed per se subsistēs. In oibus aut q fm prius r posterius dicitur: pmi eoz que sunt pōt eē cā: r p se dictū ē cā eius qd per participatiōem dicitur: r ideo opz q illud ens qd nō per ptiatiōem alicuius eē qd sit aliud qd ipm dicit ens qd pnum inter entia est: sit causa oīz aliozū entū. alia aut entia dicitur per posterius in quātū aliquod eē ptiat: quod nō ē idē quod ipsa sunt: r hec procedunt vsq ad vltima entium: ita q quātūqz rōem essendi ali quid habeat non sit sibi nisi a deo: sed defcūs essendi sit

Ad primū ergo dōm qd verū duplr (ei a seipso. pōt considerari: vlt fm q fundatur i re: r hoc mō hoc qd dicitur istū peccare nō hz veritatem imo potius p recessum a veritate peccatū incidit si suma tur veritas que in re est per quam quis implet id quod a deo ordinatum ē. Vel fm q completur opatiōe aīe cō positiōem formātis in qua ē veritas. put significat vlt in telligit rē eo modo quo ē: r sic hoc quod ē istum peccare ē quoddā ens rōnis aut verū dicitur: sic a deo est. nō. n. nisi a deo eē pōt talis rectitudo vt intellectus rez accipi at eo modo quo ē: r eodem modo verbis eam expmat.

¶ **Ad scdm dōm:** qd forma hoīs in ydolo pōt duplr con siderari vel fm q est figura quedā: r sic pculdubio a deo ē: a quo oīs forma ē: vel fm q ē ordinata ad id quod de cens eam ordinari nō ē vel pueniēs sibi. s. ad hoc vt ado retur: r fm hoc a deo nō est: qz fm hoc nihil est: cum fm negatiōem debiti vltus hoc dicatur. ¶ **Ad tertiu dōm:** qd vt supra dcm est ens dicitur duplr. vno modo q signi ficat eēntiam rei extra aīam exntis: r hoc modo non pōt dici ens deformitas pti qd priuatio qdam est: ptiatiōes enī eēntiam nō hnt in rerum natura. Alio modo fm q significat veritatem ppōnis: r sic deformitas dicitur eē nō ppter hoc q in re eē habeat: sed qz intellectus cōpo nit priuatiōem cum subo sicut formā quādam. Unde sic ex compōne forme ad subm: vel ad materiam relingitur quoddam eē subale vel accidentale: ita etiā intellectus compōnem priuatiōis cum subo per quoddam eē signi ficat: sed h esse non est nisi eē rationis: cum in re poti sit non eē: r fm hoc q in rōne eē habet: constat qd a deo est.

¶ **Ad qrtum dōm:** qd in creatis contingit eē silitudinez dei fm quātūqz perfectionem participatam: r qto perfe ctio est nobilior: tanto fm eam attenditur silitudo expf sior. contingit autem vt aliquid silitudinem dei amittat qstūm ad vltioriē perfectionez: qd qstūm ad primaz p fectionem silitudinem retinet: vnde in istis fm verba Diony. dicitur eē participatio diuine bonitatis f3 obscu ram resonantiā: sicut p3 in peccato: quia in actu peccati ē aliquid silitudinem diuinam retinēs. puta corpora lis delectatio: vel aliquid h3 a summo bono exemplatū: qūis nō sit ibi silitudo summi boni que ē per gratiā. r ideo fm hoc q silitudinem dei retinent talia entia a deo sunt. f3 vero qd a dei silitudine recedunt: nec ēt entia sunt: nec ēt a deo sunt: cum oē ens inqstūm est ens pmo enti simuletur. ¶ **Ad quintū dōm:** qd operatio illi

agentis qui per se agit: opz vt in primū agens sicut in cāz reducatur: qūis enim h3 entia per se agant: quia per p priam nām r p prium iudiciū actus suos determinat: non tamē a se habent q agāt: sed a primo agente qd eis r esse r posse et agere pfert.

Questio. II.

Deinde queritur de causa pecca ti. Et circa hoc duo querūtur. Primo: vtz ipsius pti de cā sit absolute loquendo. Secundo: vtrum sit cā actionis in qua deformi tas culpe confu sit fm q actio est.

Utrum deus sit simpliciter causa peccati.

Ad primum sic procedit. vt q simplr peccati deus cā sit: qz vt in glo. ad Ro. 9. dicit. Deus opat in cordibus hoīum: r inclinat voluntates eoz in qdcunqz voluerit siue in bonum siue in malū: sed ex h dī actor bonoz operum: quia volūtate hoīs in bonū icli nat. ergo r eadē rōne pōt dici actor pti: que sunt mala opera. ¶ **P.** quicqd ē cā cāe ē cā cātū: f3 pti cā est volū tas peccātis: cum igitur voluntatis cā sit de? videt q r pti. ¶ **P.** in eandē cām reducitur salus r periculū alic? Idē enim nauta est causa salutis r periclitatiōis nauis. vt i scdo phy. dicitur: sed deus est causa salutis humane que est per bona opera. ergo r cum periclitatiō anime sit per peccatum: videtur qd ē deus sit pti causa. ¶ **P.** q cūqz operatio conuenit rei fm hoc qd sibi a deo datum est: a deo est. f3 operatiōes q sūt pti pueniūt hoī fm icli nationem virium sensibiliū: que homini a deo sūt date. ergo r pti hominis in deum sicut in cām reducitur.

¶ **P.** pti est tenebra spūalis: sed tenebraz de? auctor est: Isa. 45. Formas lucē r creans tenebras. ergo pti

Sed contra deus causa est. Fulgentius dicit. Illi rei deus est vltor: cui nō ē actor: f3 pti ē vltor: ergo ei nō ē actor.

¶ **P.** qd sit deo volēte: sit deo actore: et econuerso: f3 mala nō fiunt deo volente. ergo nec eo actore.

Respondeo dōm: qd pti actor deus nullo mō dicē dus ē: qui. n. ag t pp finē nō deficit a fi ne: nisi ppter defcūm alicuius vel sūspisus vel alterius: r ille in quo inuenitur defectus: erit causa obliquatiōis a fine: siue sit ipm pncipale agens vel materia vel instrz agentis: vel quicquid aliud: r ideo illud in quo nullo mō defectus cadere pōt: non pōt esse causa recessus a fine in his que ad finem ordinata sunt: cum igitur pti dicat ppter inordinationem a fine ad quē natura rōnalis or dinata est: non potest esse causa peccati deus in quo nul lus defectus cadere potest: sed opz qd peccatum causef defectū illius agentis: quod est possibile ad defectum si cut est voluntas rōnalis creature.

Ad primū ergo dōm: qd deus non eodem mo do inclinat voluntatem in bonū et in malum. Inclinat siquidem volūtatem in bonū admi ni strādo virtutez agendi r directe mouendo ad bonū: sed ad malum dicitur inclinare in quātūm grām nō pre ber: per quā qd a malo retraheret: r nō qd directe volūta tem in malū ordinet. ¶ **Ad scdm dōm:** qd pti referē in volūtate sicut in cām: r qūis volūtas sit creata ab eo inqstūm est quoddam ens: nō tñ qstūm ad h q defect ex ipa incidere potest: est enim possibilis ad defectū ex hoc qd ex nihilo est: qūis autē deus sit causa voluntatis faciens eam ex nihilo: hoc tamen qd ē ex nihilo esse non h3 ab alio sed a se: vnde scdm hoc non h3 causam aliam: r ideo defectus q sequitur ex ea secundum qd ex nihilo est: nō o3 q in vltioriē cāz reducatur. ¶ **Ad tertiu di**

cedū: q̄ nauta ē causa periculi nauis per suā absentia: de^o aut q̄tū in se ē nulli absens ē: sed peccator absētat se a dō et ideo ipse sui peccati causa est in quo periclitat^r et nō de^o. Ad q̄rtū dōm: q̄ concupiscibilis et irascibilis a deo homini date sunt: ita ut rōni subdātur. Unde si q̄s eis vtaf^r fm illuz ordinem put a deo date sunt: talis opationis dⁱ actor erit: s; in hoc pctū eē non poterit. Si quis autē eis vtatur pter rōnis ordinē talis abusiois de^o actor nō erit: q̄ in hac pctū est. Ad q̄ntū dicēdum. q̄ pctū dī spūalis tenebra effectiue: q̄. s. mentē obtenebrat eam lumine grē pūans. nomen aut tenebre penā poti^o designat vnde ē tenebre deus auctor est: sicut et aliarū penarū: vt infra ostendetur.

Utrum actio peccati inquātuz actio sit a deo. II.

A secundum sic pcedit. videtur q̄ actio pcti inq̄tum est actio a deo nō sit. Omne enī quod ē a deo bonum ē: et oē bonuz alicui bonū est. quedaz aut pctā sunt quoz actus nullius boni sunt: quia et facienti nocēt et ei in quē fiunt: ergo tales actus nullo mō a deo sunt. S. q̄gd ē cā actiōis: in q̄ deformitas fundatur: scd; quā actio mala dī: est mouēs et cooperans ad malum: nihil enī opatur ad malum nisi scdm q̄ talē actiōez pducit: sed deus nullo mō ad malū cooperari debz dici: ergo illius actionis in qua malum consistit inseparabiliter cā dicēdus nō est. S. bonarū actionū deus nō est actor: nisi scdm q̄ deus pōe agendi efficaciam cōfert: quia determinatio operis ex lib. arb. est vt supra habitū est: si igit^r deus ipsaz actionū malarū inquantū actiones sunt a potentia egredientes causa esset: eodē modo dicēdus ē actor malarum actionū sicut est actor bonarum. S. q̄d conuenit alicui fm genus et dīam suam constitutiā: conuenit sibi per suam eētiā: q̄ eētia rei his significatur: sed quidā actus sūt qui ex grē suo mali sūt vt supra habitū est: et quidā qui ex dīa per quā in spēm contrahuntur: ergo p eētiā suā mali sunt: et ita nec ē inq̄tum sunt a deo sunt. S. rei nō assignatur cā efficiēs s; q̄ est i intellectu: sed s; q̄ est in re: sed qdā actus sūt in q̄bus nō pōt separi illud qd ē de natura act^o a deformitate nisi s; intellectu: q̄a bñ fieri nō possūt: q̄ nō cānē nisi scd; q̄ stant sub illa deformitate: sed vt sunt sub deformitate non sūt a deo: ergo nullo modo a deo sunt.

Contra oē bonū a deo est: sed quedam peccata sunt que habēt malitiā ex aliqua circumstācia su perueniente: et tñ actus sunt bñi ex genere vt dare elemosynā ppter inanem gloriā. ergo hoz inq̄tum sunt actus quidam de^o cā est. S. quicqd non est cā opationis per quā aliqua suba in eē pducitur: nō est cā illius sube: sed p aliquā actionē pcti sube quedā in eē pducitur: sicut per adulteria et fornicatiōes hoīes gñantur. si ergo hoz actiōnū deus cā non est inq̄tum actiones sūt: tūc nec hoīum qui per has actiōes gñantur ē cā: qd ē absurdum.

Respondeo dōm: q̄ circa hanc qōnem tangūtur a magro due opinionēs: vna quaruz dicebat omnes actus: inquātum actus sunt: ex deo esse: sed q̄ inquātum deformitatem habent a deo nō sunt: sed ab homine vel diabolo: et hozum rationes supra. 31. distin. profecutus est. Alia opinio dicebat actus peccatoruz nullo modo: nec ē inq̄tum actus sunt: a deo eē: et hec opinio tangitur in pñti distin. quā ad pñs nulli vel pauci tenēt: q̄ ppinquissima est errozi duplici. Primo: q̄ ex ea videtur sequi q̄ sint plura prima principia. hoc enim est de ratione pmi pncipij: vt agere possit sine auxilio prioris agentis et influētiā eius. vnde si voluntas humana actionez aliquā posset pducere: cuius actor dūs nō eēt: voluntas

humana rōnem pmi pncipij haberet: q̄uis solvere hic nitatur dicēs q̄ voluntas et si per se possit actionem pducere sine influētia pōris agentis: nō tamē h; a se esse sed ab alio: quod ēt exigeretur ad rōem pmi pncipij: sed hoc videtur incōueniens. vt quod a se eē non h; a se agere possit: cū ēt per se durare non possit: quod a se non est. Dis ēt virtus ab eētia pcedit: et operatio a virtute. vnde cuius eētia ab alio est: opz q̄ virtus et opatio ab alio sit. Et pterea: q̄uis per hanc responsionem euitaretur q̄ nō eēt primum simplr: nō tamē posset vitari: quin eēt pimum agens: si eius actio in aliquod pū agens nō reduceretur sicut in cām. Secūdo: q̄ cum actio ēt peccati sit ens quoddam nō solum fm q̄ puationes et negationes entia dicūt: sed ēt fm q̄ res i genere existentes entia sūt: eo q̄ et ipse actiones in genere ordinātur: sequerēt^r si actiōes peccati a deo non sunt: q̄ aliquod ens eētiā hñs a deo non eēt: et ita deus non eēt vls causa omnium entium: quod est contra perfectionē pmi entis. Primum enī in quolibet genere est causa eorum que sunt post. vt i scdo meta. dī. Et ideo cum pma opinione dōm est: q̄ act^o inq̄tum actus a deo est: et vt sic nō habet aliquid q̄ dfor mitatem habeat: qd qualiter sit ita cōsiderari pōt. In oibus enim in quibus incidit defect^o ex causa secūda: et nō ex causa prima: opz q̄ quicquid ē in effectu deficientē esse tie et bonitatis totum a prima pcedat: q̄ autem defect^o reducatur in cām secūdam deficientē: vt p; in claudicatione q̄ est a virtute gressiua: mediante tibia: per cuius. s. tibie curuitatem obliquitas in gressu claudicantis relinquitur. vnde quicqd est ibi de gressu totum ē a virtute gressiua: sed defectus vel obliquitas gressus non ē a virtute gressus: sed a tibia tantum. Silr ēt est ordo dei ad voluntatē causatam: sicut cause prime ad cām secūdam. Ideo ex parte dei nullus defectus incidere pōt. Voluntas at cāta ad defectum possibilis est: et ideo q̄gd est in actu dīficiente. s. peccato de rōne actus et entis et boni: totum h; a pmo agente. s. deo. pcedit mediante voluntate. sed ipse defectus qui est in actu hoc modo ē a voluntate q̄ a deo non pcedit: et iō quodcūq; nomen deformitatem simul cum actu significat siue in generali siue in spāli non pōt dici q̄ hoc a deo sit simplr: vnde non potest dici absolute q̄ pctū sit a deo vt homicidium: aut aliquid h;: nisi cuz hac additione inq̄tum est actus: et inq̄tum est ens.

Ad primuz ergo dōm: q̄ cum dicūt actus peccati nulli bonus esse h; puenit sibi scd; q̄ sub deformitate cōsiderat^r: et hoc modo non reducit i deum sicut in cām: nullus tamē actus est q̄ scdm se cōsideratus fm hoc q̄ bonus ē alicui etiaz bonus non sit: sic actus fornicationis inquātum est delectabilis est bonus et cupiscibile. Ad scdm dicēdū: q̄ illud dicitur ad malum cooperari quod inclinat ad actionem fm q̄ actio dformitati substat. vnde mala est. hoc autem deo non puenit: et iō nō opz vt ad malum cooperari dicatur: q̄uis actiōis illius causa sit: in qua malum consistit: fm q̄ inluit agenti esse posse et agere: et quicquid perfectionis in agente est. Ad tertiu dicēdū: q̄ deus dicitur causa bonarum operationum: non solum q̄tū ad eētiā actus: s; ēt q̄tū ad perfectionem: s; quā bone dicuntur. vtrunq; enim agenti inluit: et vt agat: et vt bene agat: sed in malis actiōibus q̄uis sit causa earuz q̄tū ad eētiā: non tñ ē cā q̄tū ad defectum: et ideo absolute dicendus ē causa bonorum operum: non autem peccatorum. Ad 4^m dōm: q̄ sicut supra dictuz est. 34. distin. ipsa priuatio q̄ aliquid malum dicitur: non pōt eē differētia neq; genus: s; vnusquisq; actus specificatur et in genere ponitur p aliquid positive dictum: sed positionem vtranz. s. ponitur

actus in gñe vel in spē potest cōsequi priuatio aliq̃: et iō q̃
dam actus dicuntur mali ex genere vel ex eo qđ in specie
trahit. ¶ Ad q̃ntum dōm: q̃ sicut actio que peccati dōfor
mitatē h̃z dō bona in q̃tum est actio bonitate nature: nō
ppter hoc q̃ aliquādo inueniatur separata a deformita
te: sed quia bonitas illa nature deformitati substat: ita ē
deus dicitur eē causa illius actionis in q̃tus ē actio: et nō
in q̃tus est deformis: hoc modo q̃ actionem nō faciat a
deformitate separata: sed quia in actione deformitati
coniuncta hoc qđ ē actionis facit: et qđ deformitatis non
facit: et si enim in aliquo effectu plura inseparabilr cōiuncta
sunt: non op̃z ut quicquid ē cā eius q̃tum ad vñ sit cau
sa eius q̃tum ad alterum: sicut natura est causa oculi q̃
tum ad substantiam eius: et nō q̃tum ad defectum cecita
tis que ex nature defectu incidit.

Ad III.

Inde queritur **De** pene. Et cir
ca hoc querun
tur duo. Primo: vtrum deus sit causa pene.
Secdo: de quo per prius dicatur malum. s. de
culpa vel de pena.

¶ Utrum pena sit a deo.

I.

Primum sic pceditur. vñ q̃ pena a
deo non sit. Qđ enim ma
lum dñatur alicui bono. sed pena ē quoddam
malum cum noceat. ergo alicui bono dñatur:

sed qđ dñat bono nō pōt eē a summo bono: qz
sic summū bonum nō pōt eē actor pacis: sed pugne et dis
fensionis: si ab eo dñat pcederent. ergo pena nō ē a deo.

¶ Omne qđ ē preter intentionem agētis incidit ex ali
quo defectu: sed omne malū ē pter intētionem agentis:
vt Diony. dicit: qz nihil ad malum respiciens operatur. g̃
omne malum ex defectu aliquo incidit: sed quicquid inci
dit ex defectu nō reducitur in deus: sicut in cāz: vt supra
oñsum est. ergo nullius mali deus ē causa: sed pena ē ma
lum. ergo nō ē a deo. ¶ Qcquid nō est causa actionis:
nō est cā illius quod per actionē catur: vt dictum est: sed
multe pene sunt que aliqbus per alioz peccata infligun
tur: multi enim afflictionib⁹ puniuntur per eos qui iuste
opprimunt: cum igitur culpe deus nō sit cā. vñ q̃ nec oīs
pene. ¶ Qcquid ē a deo in bonū tendit: sed quedam
pene sunt que ad malū inclināt: vt fomes et h̃z. ergo non
oīs pena a deo est. ¶ Qcui⁹ gñatio bona ē corruptio ei⁹
mala est. sed gñatio gratie bona est: quia a deo est. ergo et
corruptio gr̃e mala est: sed corruptio gr̃e est quedam pe
na. ergo non oīs pena est a deo: cum deus tantummodo

Sed contra (bonorum sit causa.

omne qđ iustum est bonū ē: et oē qđ
bonū ē a deo est: sed oīs pena iusta ē: vt Aug. pbauit in
pcedēti distin. g̃ oīs pena a deo est. ¶ Ad eundem per
tinet remuneratio et dēnnatio. s. ad eum qui iudiciūz d
actib⁹ h̃z bonis vel malis: sed pnia reddere bonis opib⁹
dei ē. g̃ et penas ē infligere ipsius ē. ergo oīs pēa a deo ē.

Respondeo dōm: q̃ pena duo h̃z in se. s. rōnem ma
li fm q̃ est alicuius boni priuatio: et ra
tiōem boni fm q̃ iusta est et ordinata ē. Quidā igitur an
tiqui considerātes penā tñ ex parte illa in qua defectus
est et malum: dixerunt penas a deo non eē: in quem erro
rem ē Tullius incidisse videtur: vt pz in libro de offici
is. Dñ enim boies prouidētiam dei negauerunt de bñ
nīs actibus. vnde ordinē qui est pena respuent culpe: nō
dicebant per pudentiam diuinā eē: sed per iusticiam
bois penā infligētis. defectum at̃ qui ē in pena non a deo
ordinatū ē: sed ex necessitate cāz scōaz icidere: ponebat
enim deū res in eē pduxisse: sicut pducit agens ex neces
sitate nature: vt. s. ex vno primo: i quo nullus defect⁹ est:

vnum primum pcederet ab eius perfectione distans: et
fm q̃ longior sit distantia ab vno primo per ordinē cāe
et cāti magis dicebant defectum incidere. Nec aut̃ posi
tio erronea est: sicut in primo libro. dist. 39. patuit. vbi di
ctum est pudentiam diuinā ad oīa se extendere. Et iō
dōm est penas a deo eē: nullo autem modo culpaz a deo
eē: quia vtrunq̃ malum dñatur: cuius rō ē: qz vnicuiq̃
rei assignatur cā agens fm q̃ ab agente res illa p̃gredit̃
culpa at̃ rōnē mali et defect⁹ h̃z fm q̃ ab agente suo p̃gre
ditur: qđ actionem suam in debitum finem nō ordinat: et
ideo culpe cā assignari nō pōt: nisi talis in quē defect⁹ ca
dere possit. Pena autē nō h̃z ratiōem mali vel defect⁹ h̃z
q̃ ab agente pcedit. qz per ordinataz actionē agentis pe
na infligitur: sed h̃z ratiōem defectus et mali in ipso reci
piente actionem tātum: qđ per iustā actiōem aliquo bo
no priuatur. et ideo pene deus est actor: diuersimode ve
ro diuersarum: quedā enim ē pena damni: vt subtractio
gratie et h̃z. et harum penarum deus cā est: nō quidē agē
do aliquid: sed potius non agēdo: ex eo enim q̃ deus gra
tiam non influit cōsequitur in isto gr̃e priuatio. quedam
vero pena sensus est que per aliquā actiōem infligitur: et
h̃z ē agendo deus actor est.

Ad primum ergo dōm: q̃ vnum bonū particula
re dñatur alicui bono particulari: sicut
calidum frigidum: et vtrūq̃ a deo est: nec tamē sequitur q̃
deus pacis actor nō sit: qz ipsa ē dñorum pugna ad ali
quā vñionem ordinatur: qua. s. ad formam mixti conue
niunt: et ē fm q̃ in vniuerso per modum cuiusdam p̃so
nantie ordinatur: ita ē nō est incōueniēs: vt quīs bonū
nature a deo sit: q̃ ē pena que sibi dñatur in q̃tum bōa
ē a deo sit. ¶ Ad scdm dōm: q̃ nullū malū nec aliquis
defectus a deo vel agēte alio intētum ē: sed oē malum et
defectus incidit ex defectu aliquo vel ex defectu cause
agētis vñ ex defectu m̃e recipientis: malum enīz culpe
incidit ex defectu cāe agētis. et ideo in cām agentem que
deficere nō pōt reduci nō pōt: malū at̃ pene incidit ex d
fectu m̃e: qđ sic pz. Ordine iusticie iust⁹ iudex i suis sub
ditis ponere intēdit: ille ordo non pōt in peccante recipi:
nisi fm q̃ p defectum aliquē punitur: et iō quīs defectus
ille ratione cuius pena malum dñat a iudice intentus non
sit: sed ordo iusticie: tñ iustus iudex pene actor dñ fm q̃
pena ordinatū quid dicit: et ita penaz deus actor est.

¶ Ad tertium dōm: q̃ quīs actionis turpis deus nō sit
cā fm q̃ deformitati substat: est tamē cā eius h̃z q̃ actio
qdam est: et ideo ē pōt dici cā eius: qđ per illam actiōem
effectum est. ¶ Ad 4^m dōm: q̃ pena nō iclinat ad malū
culpe directe p modū h̃z et dispōnis: sed indirecte in q̃
tū per penā pñat aliqd quo q̃ a culpa retrahēbat: et hoc
nō est incōueniēs. vt dicatur deus subtrahere illud quo
quis a culpa cōseruabatur imunis. s. gr̃a. ¶ Ad q̃ntū dōz
q̃ quīs corruptio gratie in se malum sit: tñ q̃ iste q̃ gra
tia indignus est gr̃a priuatur: bonum et iustum est: et hoc
modo a deo est ordinante.

¶ Utrum malum prius dicat̃ de pena q̃ de culpa. II.

Secundum sic pcedit. vñ q̃ ma
lum per pri⁹ dicatur
de pena q̃ de culpa. Bonū enī cū sit in oibus
gñibus p pri⁹ ē in suba q̃ in alijs: vt ex primo
et bi. pz. sed malū pene priuat bonū quod ē in
suba: sicut mors: que quedā pena est: pfectionē subalē p
uat: sed malum culpe est malū in actione. g̃ per pri⁹ malū
dñ de pena q̃ de culpa. ¶ P. perfectio scōa que est ope
ratio descēdit a perfectione prima que ē forma: sed supra
deū ē q̃ pena opponit̃ pfectioni prime: culpa autē perfe
ctioni scōe que est operatio. ergo malum per pri⁹ inuenit̃

in pena q̄ in culpa. ¶ Sicut se h̄z p̄m̄um ad meritum: ita se h̄z p̄a ad culpā: s̄z p̄m̄ū ē magis bonū: et p̄ q̄ me- ritū. q̄ et pena ē magis malū q̄ culpa: sed id qd ē p̄i in his que s̄m p̄us et posterius dicūt: et maxie d̄r sicut ignis ma- xime calidus: vnde qd p̄m̄ū ē: est illud qd magis d̄r: vt ex sc̄do metaph. p̄z. ergo p̄ prius d̄r malū de pena q̄ d̄ culpa. ¶ Ad idem. Sicut bonum in eo q̄ bonū desideratur: ita malū in eo q̄ malū vitatur: sed illud p̄ quod desiderat aliqd est magis bonū. q̄ illud p̄ qd vitatur aliquid ē ma- gis malum: sed culpa vitatur p̄ penā: ergo p̄a ē magis malum q̄ culpa: et sic idem qd prius. ¶ S. vt supra dicit Aug. malū d̄r aliqd: qd nocet: ergo cui verius conuenit rō nocuenti verius conuenit rō mali: sed verius conuenit pene q̄ culpe: quia verius est qd per cēntiam d̄r q̄ qd per p̄ticipatiōem denominatur: sicut albedo verius dicit na- turā albedinis q̄ albū: pena aut̄ ip̄m nocuentum: s̄z cul- pa nocens denominatione dicitur: ergo et rō mali p̄ prius

Contra inuenitur in pena q̄ in culpa. cā p̄cedit cātum: sed malū culpe ē cā mali pene. q̄ p̄us est malū culpe q̄ pene. ¶ S. Diony. d̄r q̄to cap̄o de di. no. q̄ puniri non est malum: sed fieri pena di- gnum. non aut̄ aliquis efficitur pena dignus nisi p̄ culpā. q̄ magis p̄p̄ie culpa malū dicitur q̄ pena.

Respondeo d̄r: q̄ malū per p̄us de culpa dicit̄ q̄ de pena: et magis culpe q̄ pene rō mali conuenit: cuius rō assignatur a q̄busdā ex parte bo- ni: qd per malū priuatur. dicit̄ enim q̄ p̄ culpā separaf̄ aliquis a fine vltimo: quod ē summū bonū: in quo primo rō boni inuenitur. vnde et in malo qd ab ip̄so separat p̄io inuenitur ratio mali: in pena autēz consequenter: q̄ bonū nature causate priuat: quod est a summe bono deductū. Sed ista ratio videtur insufficiēs: quia culpa et pena non differūt s̄m illud bonū quod p̄ vtrūq̄ priuatur: q̄ illud idē bonū qd actiue culpa priuatur ē illud cuius passiuā p̄- uatio pena quedam est: vnde et subtractio ḡre per quā aia deo coniūgitur: et carentia visionis diuine pene quedam sunt: sed ratio assignata nō tangit nisi penas corpales. vñ non est vniuersalis: et ideo h̄z rōnem op̄z aliter inuenire ex p̄p̄a rōne culpe: et ex p̄p̄ia rōne pene. Sciendum ē igit̄ q̄ ratio boni a fine sumitur vt ex secūdo metaph. pat̄z. si- nis autem est perfectio agentis in quantum est agens: eo q̄ finis mouet agentem ad operandum vnde finis: et etiā obliquatio a fine per prius comparatur ad agēs q̄ ad pa- tiens: et ideo illud malum quod ratiōem mali habet s̄m q̄ ab operante est propinquius se habet ad finem: q̄ illud malum quod per actum operantis in aliquo patiēte idu- citur. vnde prius est recessus a fine in culpa que rationes mali habet s̄m q̄ ab operante exit q̄ in pena que rōnem mali h̄z sc̄dm q̄ in patiente efficitur defectus quidāz per aliquam actionem vel eiusdem vel alterius: eiusdem vt pene que consequūt̄ur statim ex actu peccati: sicut p̄ actū culpe seḡt subtractio gratie in peccante: et per prius est iordinatio actus qui est a peccante: in quantum est agens rationem mali habens q̄ ipsa subtractio gratie: que ē ma- lum pene: per actionem aut̄ alterius: sicut pena que inflig- gitur peccatori per actum iudicis.

Ad primū ergo dicēdum: q̄ intensio vel remis- sio alicuius potest esse dupliciter: vel p̄ se vel per accidēs: per se quando est intensio s̄m id quod ad naturā rei pertinet: per accidēs autē quando dicitur magis et minus: non sc̄dm magnitudinem que propria ē rei que dicitur maior vel minor. sed s̄m magnitudinē al- terius sicut albedo dicitur maior vel p̄pter intensiōem p̄ncipioz albedinis: vel p̄pter magnitudinēz superficiei: ita etiam magnitudo potest attendi in malo vel s̄m rati-

nem p̄p̄iam mali vel s̄m rationem boni quod p̄statur per malū: et illa est essentialior malo que p̄ se est q̄ per ac- cidēs: et s̄m hoc dico q̄ per se loquēdo non dicitur p̄i vel posterius malum s̄m q̄ per ip̄m prius et posterius bo- num priuatur: sed s̄m q̄ per prius rōnem mali participat que est in recedendo a fine. Unde non op̄z q̄ malūz pe- ne per quod bonum substantiale priuatur sit magis ma- lum simpliciter: vel per prius q̄ malum culpe quod est i actione. ¶ Ad secūdū dicēdū: q̄ perfectio prima se habz in duplici ordine ad operationem: quia operatio termina- tur ad perfectionem primam: et ideo operatio a perfectio- ne prima elicitur. Et similiter etiam est de priuatiōe p̄fe- ctionis prime: pena autem nominat priuatiōem perfecti- onis prime s̄m q̄ ad eam operatio terminatur: quia p̄a dicit effectum culpe. et ideo non oportet q̄ culpa p̄ poste- rius malum dicatur. ¶ Ad tertium dicēdum: q̄ sic p̄e- m̄um est ordinatiūum meriti: ita et pena est ordinatiua culpe. vnde vtrūq̄z. s̄. p̄m̄um et pena quandā bonitatē habent ex hoc q̄ ordinatum est. vnde non op̄z q̄ si p̄m̄- um est magis bonum q̄ pena sit magis malum: sed min⁹ inq̄tum habet aliquam perfectionem boni. ¶ Ad q̄rtū dicēdum: q̄ culpa est p̄pter se vitanda: etiam si nulla p̄a sequeretur. vnde virtuosus plus culpam q̄ penam fugit ad quem op̄z mensurare actus aliorum hominū: vt p̄h̄s in tertio ethicorū dicit. ¶ Ad quintum dicēdum: q̄ quic- quid inuenitur in causa et causato: per prius est in causa q̄ in causato. vnde cum hoc nocuentum quod est p̄a sit per culpam inductum ratio nocuitatis prius inuenitur i culpa q̄ in pena: quia pena sit ip̄m nocuentum: quia B ip̄m q̄ pena nocuentum ē a nocuitate culpe p̄cedit.

¶ **Expositio textus.**

Non quia nō sit actio vel volūtas rē.) Istud icōuenienter dicitur. constat enim q̄ actio inq̄tum est actio nō se- parat a vero esse: sed inq̄tatum est inordinati- ta. Unde q̄ peccatum dicatur nihil: non ē ra- tione actionis: sed rōne iordinatiōis. (Vt de subys atq̄ naturis rē.) Ex hoc si plus h̄r nisi q̄ suba et nā vno modo accepta differunt ab actione bona et mala: et hoc verus ē. (Op̄a diaboli q̄ vicia dicūt̄ rē.) dicuntur non esse res ex ea pte qua habent q̄ vicia sint. s̄. ex parte priuationis (Sunt ergo aliq̄ res quibus homines rē.) Verum ē: sed non eis homines mali sūt inq̄tatum sunt res: sed inq̄tuz alicui p̄uationi subsistunt. (Quid ergo mix si de d̄r rē.) Ista obiectio nulla est: quia eius quod nihil est potest ali- quid esse causa: non quidem directe agendo sed remouē- do prohibens: sicut claudens fenestram facit tenebras: q̄ nibi l sunt dum remouet lucem q̄ tenebras phibeat. ita etiam et p̄uationem aliquam que pena est deus efficere potest. q̄uis illa priuatio nihil sit non prebendo illd qd priuationem prohibeat: sicut nec prebendo gratiam cau- sat priuationem gratie: sed illum defectum: prout in eo ratio culpe consistit: non causare potest deus vt dictum est. (Bonoz illi subintelligi volunt rē.) Ista responsio nulla est: quia non minus est verum: q̄ omne ens est a primo ente: q̄ omne bonum est a primo bono. vnde in quocunq̄ inuenitur natura entis: inuenitur natura bo- ni. et ideo o3 omne ens absolute a deo eē. (Inigtas app̄e ipsa non est substantia rē.) Vt accipit augustin⁹ subaz nō p̄ut significat rem primi predicamenti: sed prout signifi- cat eēntiam rei in quocunq̄ genere existentis. Iniquitas enim ex parte defect⁹: vñ inigtat̄is rōnem h̄z: eēntia ca- ret. Si at̄ accipet subam s̄m q̄ significat predicamentū primū equalit̄: vep̄ eēt q̄ iusticia non est substantia sicut q̄ iniquitas non est substantia.